

19 Mayıs 2020

Akademiler ve Bilim Dernekleri Uluslararası İnsan Hakları Ağı (IHRNASS, *The International Human Rights Network of Academies and Scholarly Societies*) bilim, teknoloji ve tıbbın kesişim noktasında küresel insan hakları sorunlarını ele almak için çalışan 90'dan fazla ulusal akademinin birliğidir. Bizler, IHRNASS Yürütme Kurulu üyeleri olarak, tüm dünyada hükümetler Kovid-19'un yayılmasını kontrol altına almaya çalışırken insan haklarıyla ilgili sorunlara dikkat çekmek istiyoruz. Bizce insan hakları ilkelerinin pandemiyle mücadele çalışmalarına entegre edilmesi şarttır. Kovid-19 dünya toplumuna ve toplum üyelerinin hayatına, sağlığına ve iyi olma hâline karşı olağanüstü bir tehdittir. Sağlık hakları da dahil olmak üzere uluslararası insan hakları norm ve standartları, pandemiyle mücadele ederken insan onurunu koruma altında tutmak için hayati bir çerçeve sağlıyor.

Kovid-19'la mücadele çalışmalarına insan haklarını entegre etmek, devletlerin nitelikli sağlık hizmetini ayırım gözetmeksizin bütün insanlar için ulaşılabilir ve erişilebilir kılmaya çabalamasını gerektiriyor. Bireylerin pandemi konusunda zamanında ve gerçek bilgiye ulaşabilmesini sağlamak temel önemde. Bazı devletlerin, pandemiye ifade özgürlüğü hakkına karşı fazlasıyla geniş ve açık uçlu kısıtlamalar getirmeye bahane etmesi, hükümetin krize verdiği karşılığa yönelik barışçıl eleştirileri cezalandırmak istemesi bizi endişelendiriyor. Bu hareketler pandemiye karşı insan hakları temelli mücadele yaklaşımıyla bağdaşmaz. Uluslararası insan hakları hukuku gereği olarak, ifade özgürlüğü hakkını ve diğer insan haklarını etkileyen Kovid-19 tedbirleri hukuka uygun, gerekli, orantılı ve zaman sınırlamalı olmalı, ayrımcılık yapılmamalıdır.

Kovid-19 dünya toplumlarının bütün üyelerini tehdit ediyor ama toplumun en kıyıya itilmiş, en kırılgan durumdaki üyelerine karşı özellikle büyük bir tehdit. Salgınla mücadele çalışmalarında bu kişilerin özgül ihtiyaçlarını tespit etmek ve bunları karşılamaya çalışmak öncelikli olmalı. Pandemi yayılırken yabancı düşmanlığı, ayrımcılık ve şiddet haberleri de artış gösterdi. Bundan etkilenenler arasında, azınlık toplumlarının üyeleri ile Kovid-19 hastalarını tedavi eden sağlık çalışanları da yer alıyor. Halk sağlığındaki bu krizde, son zamanlarda yapılan saldırılar ve günah keçisi gösteren suçlamalar bireylere ve topluma karşı çok ciddi tehditlerdir. Devletlerin bu tür hareketlere karşı güçlü bir tavır alması gerekir.

IHRNASS uzun zamandır, uluslararası insan hakları hukukunu ihlal ederek hapsedilen bilim insanlarının, sağlık çalışanlarının ve diğer meslektaşların tahliyesini sağlamak için çalışıyor, fakat yalnızca bu kişiler için değil, özgürlüğünden mahrum edilen tüm insanlar için kaygı duyuyoruz. Bu insanların büyük bölümü, hijyene ve sağlık hizmetine erişimi sınırlandırılmış olan aşırı kalabalık hapsanelerde ve gözaltı merkezlerinde tutuluyor, dolayısıyla hastalık bulaşma riski en yüksek olanlar arasında bulunuyorlar. Durum hem halk sağlığı açısından, hem de insan hakları açısından endişe verici. Dünya Sağlık Örgütü ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, hükümetlerden hapsanelerdeki aşırı kalabalığı gidermek üzere derhal harekete geçmelerini ve keyfi olarak gözaltında tutulan insanların hemen salıverilmesini istedi.

Hükümetleri ve pandemiye karşı mücadele eden diğer kişi ve kurumları acil olarak, insan haklarının korunmasını bu çabanın temel bir parçası haline getirmeye davet ediyoruz.

Zohra ben Lakhdar, Tunus
Édouard Brézin, Fransa
Martin Chalfie*, Amerika Birleşik Devletleri
Carol Corillon, Amerika Birleşik Devletleri
Abdallah S. Daar, Umman/Kanada
Rose Entsua-Mensah, Gana
Edward Kirumira, Uganda
Belita Koiller, Brezilya
Pedro León Azofeifa, Kosta Rika
Indira Nath, Hindistan
Ida Nicolaisen, Danimarka
John Polanyi*, Kanada
Ovid Tzeng, Tayvan

IHRNASS, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesini destekler ve uygulanmasını teşvik eder, şiddete başvurmamış ve haksız yere hapsedilmiş meslektaşlara destek olur, insan hakları alanında bilimle ilişkili büyük sorunları ele alır ve bağımsızlığı tehdit altında olan üye kuruluşlar için savunuculuk faaliyetlerinde bulunur.